

تکرار تاریخ در جنگ ۱۲روزه

درس هایی که از تجربه صفویه می توان آموخت

مسعود سپهر
استاد علوم سیاسی

در تابستان ۵۱۱ سال پیش نبردی سخت و تاریخ ساز برای ملت ما پیش آمد که دلایل و مقدمات، سیر وقایع و پیامدهای آن شباهت های زیادی با جنگ اخیر ایران و اسرائیل دارد و تأمل در آن می تواند در ادامه راه در درس آموز باشد. نبرد چالدран که بین سلطان سلیم اول فرمانروای عثمانی وشاه اسماعیل بنیانگذار سلسله صفویه، درگرفت، نقطه عطفی برای ملت ایران در بقا و بازپایی هویت ایرانی و ترسیم مسیر آینده بود. پس از فتح آناتولی و متعاقب آن تسخیر قسطنطنیه و سقوط امپراتوری روم شرقی به دست سلطان محمد فاتح، عثمانیان خود را خلیفه جانشین پیامبر خواندند و با سودای احیای امپراتوری خلافت، مدعی حاکمیت بر همه مسلمانان و حتی کشورگشایی در ماورای آن برای گسترش اسلام شدند. ادعای خلافت اسلامی و اجبار مسلمانان به بیعت با خود، شبیه رویای خاورمیانه جدید اعلام شده توسط آمریکا با هوژمونی اسرائیل است.

عثمانیان با این سودا همه کشورهای عربی خاورمیانه شامل جزیره العرب بین البهرین و شامات و فلسطین و مصر را به قلمرو خود منضم کردند و با پیشروی در شبه جزیره بالکان با ادعای گسترش اسلام تا دروازه های وین پیش تاختند. آنها در مرزهای شرقی خود با ایرانی مواجه بودند که پس از حمله مغول هنوز هویت و یکپارچگی خود را بازیابی نکرده بود و در آتش رقابت ها و جنگ های اتابکان و فرمانروایان محلی دچار تفرقه و ناتوانی بود و هدفی سان می نمود. اهمیت ظهور شاه اسماعیل در بازیابی وحدت و هویت ملی ایرانی، با تکیه بر عنصر ایرانیّت و مذهب شیعه نقش ای اساسی در حفظ استقلال و یکپارچگی ایران داشت و از این لحاظ بی شباهت به استقلال طلبی پس از انقلاب اسلامی نیست. با ظهور صفویه پس از قرن ها دوباره روحیه ملی ایران تجدید شد و سپاه قزلباش به عنوان نیروی محوری نظامی که متشکل از قبایل و گروه های قومی مختلف و البته متحد و تحت فرماندهی واحد و اعتقادات مشترک شکل گرفت، پشتیبان قوی این تجدید حیات ایرانی گردید. همچنان که در طرح خاورمیانه جدید، با پذیرش گام به گام همه کشورهای عربی منطقه، همه آنها به نوعی منفعل شده و هوژمونی آمریکا و اسرائیل را پذیرفتند مگر ایران که اکنون برای تکمیل نقشه به سراغش آمده اند. در طرح گسترش خلافت عثمانی هم وقتی به سراغ ایران آمدند با سدی به نام ملت ایران و همبستگی و شجاعت مثال زدنی آنها روبه رو شدند.

جنگ چالدран رویارویی نیروی انبوه تر سلطان سلیم به لحاظ کمی مجهز به سلاح آتشین با نیروی کمتر شاه اسماعیل مجهز به گرز و شمشیر و البته شجاعت و شهادت طلبی بود. در جنگ ۱۲ روزه هم فاصله فناوری نظامی ایران با دشمنان همچون فاصله توپ و تفنگ با شمشیر و تبر کمان در نبرد چالداران است. در نبرد چالدران علی رغم این فاصله تکنیکی، ایرانیان با شجاعت و از خود گذشتگی و اتحاد بخش بزرگی از سپاهیان عثمانی را از پا درآوردند. پهلوانان ایرانی تربیت شده در روز خانه ها با گرزهای زنجیری، خود را به میان انبوه لشکر یان دشمن می افکندند و با چرخش سریع خود ده ها نفر را به خاک می انداختند یا لایحه خود به شهادت می رسیدند. بسیاری از زنان لباس رزم پوشیدند و همراه شوهران خود در میدان شهید شدند؛ به طوری که سلطان سلیم پس از جنگ آنان را به احترام به خاک سپرد. فداکاری این زنان در تاریخ های اروپایی مثّل شده است. به لحاظ نظامی نبرد چالدران برای شاه اسماعیل شکستی تلخ و سخت

ادامه سر مقاله

نکته درست دیگر دفاع از حقانیت ایران و نامشروع و تجاوز گرانه بودن جنگ اخیر و نیز رویکرد صلح آمیز دولت جدید در داخل و خارج است. این موضوعی است که شرح آن در این گفت و گو و برای مخاطبان آن اهمیت فراوانی دارد. فضای رسانه های دیجیتال، علیه اسرائیل و جنایات آن در غزه و لبنان و ایران است. بنابر این باید منطق ایران در این

بازتاب

توضیح مرکز ارتباطات مجلس درباره سر مقاله ۱۰ تیر ماه:

مصوبه مجلس تعلیق همکاری با آژانس است نه خروج از NPT

سلاح های هسته ای (NPT) و پادمان مبتنی بر آن تا حصول شروطی تنها به تعلیق درآورد. بر کسی پوشیده نیست که گزارش اخیر آژانس بین المللی انرژی اتمی زمینه ساز حمله رژیم صهیونیستی و آمریکا به ایران بود و مجلس در پی سیاسی کاری آژانس دست به تصویب چنین مصوبه ای زد. با این حال مجلس شورای اسلامی باز هم به قطع کامل همکاری با آژانس براساس معاهده منع گسترش سلاح های هسته ای رای نداده و تنها آن را به حالت تعلیق درآورده و تصمیم گیری درباره آن را منوط به تصمیم شورای عالی امنیت ملی دانسته است. در واقع مجلس با اقدامی به موقع و به دنبال سیاسی کاری آژانس، دست به تصویب چنین مصوبه ای زد تا حقوق هسته ای کشور دفاع و پاسخی موثر به جنجال آفرینی آژانس دهد.

و خسارت بار بود اما نمایش همبستگی و مقاومت ایرانیان به گونه ای بود که سلطان سلیم را از ادامه پیشروی در ایران و سودای پذیرش بیعت خود توسط ایرانیان منصرف کرد و پس از غارت تبریز بازگشت. همانگونه که اثنا گری قهرمانان گمنام ما در توسعه فناوری موشکی در پناهگاه های زیرزمینی نمودار شد. به صحنه آوردن موشک ها با شهامت و زیر بمباران ها در کوتاه ترین زمان، همچون پهلوانان صفوی تربیت شده در روز خانه های زیرزمینی و دیگر زنان و مردان دلاور و میهن پرست، دشمن را مجبور به توقف و پذیرش آتش بس نمود.

اما آن کس که با درک درست شرایط و تحلیل موقعیت و امکانات ایران توانست بار دیگر مجد و عظمت و قدرت ایران را بازسازی کند و عثمانیان را از سرزمین های اشغالی ایران عقب براند، شاه عباس کبیر بود. اقدامات کلیدی شاه عباس به طور خلاصه به شرح زیر است:

۱ اولویت توسعه اقتصادی و عمران و آبادی ایران و ارتقاء معیشت مردم که به راستی دوران او در این زمینه بی نظیر است. هنوز هم آثار دوران او در گوشه و کنار ایران دیده می شود. شاه عباس به درستی به نقش راهبردی ایران در تجارت شرق و غرب پی برد و با احداث صدها کاروانسرا احیای راه های طولانی در سراسر ایران هم به ارتباط و یکپارچگی ملی ایران کمک کرد و هم اقتصاد داخلی را با احیای راه ابریشم ارتقا بخشید. شاه عباس به جهانی شدن ایران فکر می کرد و البته می دانست ملت سازی در ایران جز با گسترش ارتباطات و توسعه اقتصادی برای همه مردم ایران میسر نیست.

۲ شاه عباس به خوبی به شکاف تکنولوژیک میان ایران و

عثمانی به تولید سلاح های آتشین و تجهیز ارتش ایران به

این سلاح ها را با جدیت دنبال کرد. پس از آن بود که به مقابله با

عثمانیان شتافت و سرزمین های غربی و شمال غربی از دست رفته را

بازستاند و امنیت کامل را که پیش نیاز توسعه است برقرار کرد.

۳ شاه عباس می دانست که رمز توسعه کثرت در عین وحدت

است و به همین دلیل پس از بازگرداندن سرزمین هایی

مانند گرجستان و ارمنستان به مام وطن با اسکان گرجیان و ارمنیان

در مرکز ایران و فراهم آوردن بهترین امکانات برای رشد و ادغام آنان

نشان داد که به رغم نقش محوری تشیع، این مذهب به روی همگان

آغوشی گشاده دارد و ایران متعلق به همه ایرانیان است و به طور عملی

تنوع و استفاده از همه اقرا برای توسعه ممکن ساخت.

۴ شاه عباس ضمن تأکید بر گسترش مسیر زمینی جاده

تاریخی ابریشم احداث راه ها و کاروانسراهای بی شمار،

متوجه اهمیت راه های دریایی بین شرق و غرب در دوران خود شد و

از این رو با کمک انگلیسی ها، پرتغالی ها را از بندر گمبرون و جزایر

ایرانی خلیج فارس بیرون راند و تجارت دریایی و سلطه ایران بر شمال

خلیج فارس را تثبیت کرد. متأسفانه جانشینان شاه عباس راه او را

ادامه ندادند. غلبه خرافات و اخباری گری بر نظام فکری و سیاسی

ایران سبب شد جای دانشمندان دینی توسعه گرا چون شیخ بهایی را

رمالان و مداحان و چاپلوسان بگیرند. توسعه مسیر مستمر و گام به گام

است و توقف آن همه دستاوردها را به باد می دهد.

انقلاب اسلامی ایران در بیداری استقلال خواهی و هویت ملی و ایجاد یکپارچگی، از روز نخست با همه فشارها و تحمیل ها در برابر سلطه گری مقاومت کرده است و از این لحاظ بی شباهت به ظهور و مقاومت صفویه در برابر گسترش خلافت عثمانی نیست. در ادامه راه باید با نگاه و همت شاه عباسی و البته تداوم آن، با طرد چاپلوسان و دغاویسان و نفوذی های شاه سلطان حسین ساز، ایرانی در شأن عظمت ملت تاریخی ایران ساخت.

جنگ به خوبی بازتاب داده شود. این گفت و گو گامی مقدمه ای است. باید رویکرد رسانه ای ایران را بیش از این تقویت کرد. بدون حضور در رسانه های بین المللی بازی را باختیم. همچنان که ساختار سیاسی نیز به دلیل وضعیت ناهنجار صدا و سیما فضای رسانه ای داخلی را از دست داده و دچار این مشکل شده است.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

گزارش یک

تکس: president

پزشکیان در گفت وگو با تاکر کارلسون مواضع ایران را اعلام کرد

علیه ترور آمادۀ مذاکره

باور است که آژانس بین المللی انرژی اتمی از تأسیسات هسته ای ایران جاسوسی کرده و اطلاعات محرمانه را در اختیار رژیم صهیونیستی قرار داده است. آیا این دیدگاه مورد تأیید شماس؟ و اگر چنین است، آیا مدرکی در این خصوص در اختیار دارید که مایل باشید آن را به جهانیان ارائه دهید؟ در زمینه اعتماد به آژانس، به دلیل اقداماتی که رژیم صهیونیستی با سوء استفاده از اطلاعات بازرسی ها انجام داد، بدبینی هایی به وجود آمد. با این حال، ما همیشه آماده همکاری بودیم و اجازه دادیم آژانس از تمام مراکزی که تحت نظرش بود، بازدید کند. بی اعتمادی زمانی تشدید شد که گزارش اخیر آژانس به رژیم صهیونیستی بهانه داد تا بدون هیچ مجوزی به مراکز هسته ای ما حمله کند. متأسفانه، آژانس حتی حمله به مراکزی که تحت نظارت خودش بود و ما طبق NPT آن را پذیرفته بودیم، محکوم نکرد. این مسئله از منظر حقوق بین الملل قابل قبول نیست و باعث بی اعتمادی بین مردم و قانون گذاران ما نسبت به آژانس شده است.

❖ جنابعالی اشاره فرمودید که جمهوری اسلامی ایران همواره از جنگ دوری کرده و در پی استفاده از مسیر دیپلماسی برای حل و فصل اختلافات با ایالات متحده آمریکا بوده است، اما ناگهان این روند با حادثه ای مختل شد. اکنون مایلیم بپرسم، آیا آمادگی آن را دارید که بار دیگر آغاز تازهای در مسیر دیپلماسی داشته باشید؟ به عبارت دیگر، آیا امکان یک «ری استارت» در مذاکرات وجود دارد؟ و اگر چنین است، از دیدگاه شما، توافق مطلوب با آمریکا باید به چه شکلی و بر چه اساسی حاصل شود؟

به نظر ما می توانستیم خیلی راحت با گفت وگو مشکلات مان را حل کنیم. چارچوب گفت وگو می تواند بر اساس قوانین بین المللی و حقوق کشورها باشد. ما هیچ خواسته ای جز احترام به قوانین بین المللی نداشته و نداریم. این نتایجا هست که منطقه را دچار آشوب کرده و تلاش کرده گفت وگو ی ما را مختل کند. ما به دنبال صلح هستیم. باور من این است که در دنیای کوچک ما، انسان ها باید در صلح و آرامش کنار هم زندگی کنند، اما به ما حمله شد. ملت ما توان دفاع از خود را دارد. من معتقدم رئیس جمهور آمریکا می تواند منطقه را به سمت صلح و امنیت هدایت کند یا آن را وارد جنگ بی پایان کند.

❖ آیا برنامه ای برای ورود مجدد به مذاکرات با ایالات متحده آمریکا در نظر دارید؟ چه این مذاکرات با نماینده فعلی آمریکا. آقای ویتکاف باشد یا با فردی دیگر. و اگر چنین برنامه ای وجود ندارد، از دیدگاه شما، در صورت ادامه این وضعیت، چه اتفاقی ممکن است رخ دهد؟

ما با مذاکره مشکلی نداریم. اما فجایعی که رژیم صهیونیستی در منطقه و کشور ما رقم زده، از جمله ترور و به شهادت رساندن فرماندهان ما در خانه هایشان - که جنایت جنگی محسوب می شود- و شهادت دانشمندان مان همراه با خانواده و فرزندان شان، کشتار بی گناهان و بمباران زنان باردار، وضعیت را بحرانی کرده است؛ رژیم صهیونیستی برای اینکه یک نفر را بکشد، ساختمان ها را بر سر مردم آوار کرده ! امیدواریم پس از عبور از این بحران، باز بتوان به میز مذاکره بازگشت. البته این نیازمند یک شرط است: اعتماد به روند گفت وگو. نباید در میانه گفت وگو، مجدداً به رژیم صهیونیستی اجازه حمله داده شود و آتش جنگ آغاز گردد.

❖ آیا بر این باور هستید که دولت اسرائیل تلاش کرده است جنابعالی را ترور کند؟

تلاش شد و اقدام هم صورت گرفت، اما باور ما این است که اگر خدا بخواهد، انسان زنده می ماند و اگر نخواهد، ممکن است حتی در پیاده روی هم جان بدهد. ما آماده ایم تا پای جان از مردم، استقلال و آزادی سرزمین مان دفاع کنیم و از مرگ نمی هراسیم، اما در جهانی که در آن زندگی می کنیم، این که با خونریزی، قتل، غارت و امیال شیطانی منطقه را ناامن کنند، بسیار زشت و تأسف بار است. ❖ اگر اجازه بدهید، مایلم بار دیگر به این موضوع بازگردم. تاکنون گزارشی رسمی در دست نیست که نشان دهد ایالات متحده آمریکا تلاش کرده باشد جنابعالی را ترور کند یا اینکه این موضوع از سوی نهادهای رسمی تأیید شده باشد، آیا ممکن است در این خصوص توضیح بیشتری ارائه فرمایید؟

این اقدام از سویی رژیم صهیونیستی بود و نه آمریکا. ما در جلسه ای داخلی مشغول مرور برنامه ها بودیم که بر اساس اطلاعاتی که از جاسوس های شان گرفته بودند - منطقه ای را که در آن حضور داشتیم، بمباران کردند. ولی وقتی خدا نخواهد، حادثه ای رخ نمی دهد. ما نیز هیچ گاه از مرگ و شهادت در راه استقلال و عزت کشور مان نهراسیده ایم. مردم و سرزمین ما در مواجهه با جنگ تحمیلی رژیم صهیونیستی، به وحدت و انسجام بیشتری دست یافتند. ایران یک تمدن است و مردم ایران ممکن است در برخی مسائل اختلاف نظر هایی داشته باشند، اما هر ایرانی در هر نقطه ای از جهان، قدر تمامیت ارضی کشورش را می داند و از آن دفاع می کند و خواهد کرد. توصیه من به دولت آمریکا این است که خود را وارد جنگی نکند که با اهداف غیر انسانی نتایجا و نسل کشی هایش به راه افتاده؛

❖ گروه خبر: مصاحبه تصویری رئیس جمهور و تاکر کارلسون خبرنگار شناخته شده آمریکایی، عصر دیروز منتشر شد. مسعود پزشکیان در این گفت وگو ی حدوداً نیم ساعت، به موضوع تأثیر منفی رژیم اسرائیل بر پرورنده هسته ای ایران، اهتمام ایران به دیپلماسی، دفاع مشروع ایران، جنگ ۱۲ روزه و مسئله اقدام برای ترور ترامپ پرداخت. پزشکیان قصد ایران برای ترور ترامپ را رد کرد. پزشکیان در پاسخ به سوال صریح کارلسون مبنی بر این که آیا «تاکنون ایران از تلاش برای ترور ترامپ حمایت کرده؟» گفت: «به هیچ وجه؛ این در واقع چیزی است که نتایجا و می خواهد القا کند.» نکته جالب توجه این بود که همین خبرنگار آمریکایی چندی پیش در گفت وگو با تد کروز، سناتور ضد ایرانی آمریکا ادعای آن ها مبنی بر قصد ایران برای ترور ترامپ را به چالش کشیده بود. به فاصله چند روز از داغ شدن این موضوع، کمپین هایی برای ترور ترامپ و بنیامین نتانیاهو نخست وزیر رژیم صهیونیستی راه انداز شد که یکی از آن ها سایتی بود که توسط یکی از چهره های تندرو برگزار کننده تحمضن حجاب مقابل مجلس و مبدع کلینیک حجاب بود. این سایت شب گذشته از دسترس خارج شد. اخیراً موضوع جمع آوری پول برای ترور ترامپ و نتایجا و در یک پیام رسان داخلی از سوی یک کارشناس مذهبی در گفت وگو با تلویزیون اینترنتی ON زیر مجموعه خبرگزاری مهر مطرح شده بود. روز گذشته نیز ویدئویی از تعبیین جایزه ۱۰۰ میلیارد تومانی برای سر ترامپ توسط مدیرکل تبلیغات اسلامی آذربایجان غربی در فضای مجازی پربازدید شد که روابط عمومی این سازمان، اقدام مذکور را تکذیب کرد و آن را ناشی از تصمیم مجموعه های مردمی آن استان دانست. سایت جمع آوری پول و ویدئوی مدیر سازمان تبلیغات، در رسانه های آمریکایی نیز بازتاب پیدا کرد. کارلسون که از حامیان ترامپ محسوب می شود، پایگاه مخاطب خوبی در میان این جریان دارد و مصاحبه پزشکیان در این جامعه دیده می شود.

❖ از شما متشکرم جناب آقای رئیس جمهور. به نظر می رسد اکنون وقفه ای در گریزی میان جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده آمریکا ایجاد شده است؛ به نظر شما، این وضعیت در نهایت چگونه به پایان خواهد رسید؟ و مایلید این درگیری چگونه خاتمه یابد؟

ما آغازگر جنگ نبودیم و نمی خواهیم جنگی ادامه پیدا کند. از روزی که مسئولیت را بر عهده گرفتیم، شعارم ایجاد وحدت در داخل و برقراری صلح و آرامش با همسایگان و جهان بوده است.

❖ شما از صلح سخن می گوید، جناب آقای رئیس جمهور. از سوی دیگر، دونالد ترامپ، رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا نیز معتقد است که حمله اخیر دولت آمریکا به تأسیسات هسته ای ایران ناشی از این باور صورت گرفته که جمهوری اسلامی ایران حاضر نیست از برنامه هسته ای خود دست بکشد. به زعم آقای ترامپ، دستیابی به صلح امکان پذیر نخواهد بود، مگر آنکه ایران از ادامه این برنامه صرف نظر کند. آیا مایل هستید که در مسیر رسیدن به صلح، از برنامه هسته ای جمهوری اسلامی ایران چشم پوشی کنید؟

واقعیت این است که نتایجا و از سال ۱۹۹۲ این ذهنیت را القا کرده که ایران به دنبال سلاح هسته ای است و هر رئیس جمهوری که در آمریکا روی کار آمده، همین تصور را در ذهن او تقویت کرده اند. او تلاش کرده این دروغ را به رؤسای جمهور آمریکا القا کند که ایران در پی سلاح هسته ای است. ما به هیچ وجه به دنبال سلاح هسته ای نبوده ایم، نیستیم و نخواهیم بود. این، دستور و فتوایی است که از سوی مقام معظم رهبری صادر شده و در همکاری کامل ما با آژانس بین المللی انرژی اتمی راستی آزمایی شده، اما متأسفانه با رفتار آن ها، این روند مختل شد.

❖ آیا این به آن معناست که شما تأیید می کنید گزارش هایی که حاکی از قطع همکاری جمهوری اسلامی ایران با آژانس بین المللی انرژی اتمی است، صحت دارد؟ در چنین شرایطی، دیگر راهی برای آگاهی از میزان اورانیوم موجود، در صد و سطح غنی سازی وجود ندارد و عملاً جامعه جهانی نمی داند که ایران در چارچوب برنامه هسته ای خود چه اقداماتی انجام می دهد. به نظر شما، از این پس چگونه می توان فرایند راستی آزمایی را در باره برنامه هسته ای ایران انجام داد؟ و آیا این امکان وجود دارد که کشورهای دیگر بتوانند در این مسیر مشارکت داشته باشند؟

آقای کارلسون! ما بر سر میز مذاکره بودیم. در حال گفت وگو بودیم و رئیس جمهور آمریکا برای ایجاد صلح ما را دعوت کرده بود. در آن جلسه به ما گفتند تا زمانی که ما اجازه ندهیم، اسرائیل حمله نخواهد کرد اما در جلسه ششم، در حالی که ما همچنان در حال مذاکره بودیم، عملاً روی میز مذاکره بمب انداختند و دیپلماسی را نابود کردند. با این حال، درباره نظارت، بدون تردید آماده ایم مجدداً وارد گفت وگو شده و راستی آزمایی کنیم. ما هرگز از راستی آزمایی فرار نکرده ایم و آمادگی داریم که باز هم بررسی انجام شود، ولی متأسفانه، در پی حمله آمریکا به تأسیسات هسته ای ما، بسیاری از تجهیزات و اماکن تخریب شده و دسترسی به آن ها به سادگی ممکن نیست. باید صبر کنیم تا ببینیم آیا امکان دسترسی مجدد وجود دارد یا خیر.

❖ گزارش هایی منتشر شده که حکایت از آن دارد، دولت شما با این